

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΣΤΟ ΓΕΣΥ

Οι υπηρεσίες που έχουν ενταχθεί στο Γενικό Σύστημα Υγείας

Η πρόληψη πρέπει να εφαρμόζεται στη βάση τεκμηριωμένης κλινικής πρακτικής η οποία να στηρίζεται με κλινικές και επιδημιολογικές μελέτες, οι οποίες να αποδεικνύουν το όφελος στη Δημόσια Υγεία. Μέσω της πρόληψης λαμβάνονται όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται ώστε να μειωθούν οι διάφοροι παράγοντες κινδύνου εμφάνισης μιας νόσου, ενώ την ίδια στιγμή μέσω της πρόληψης επιβραδύνεται και η εξέλιξη κάποιας νόσου ή/και οι επιπλοκές αυτής.

Πιο συγκεκριμένα, η πρόληψη διακρίνεται σε διάφορες κατηγορίες όπως την πρόληψη που εφαρμόζεται σε υγιή άτομα ώστε να διαφυλαχθούν από τυχόν νοσογόνες καταστάσεις, την πρόληψη που εφαρμόζεται σε άτομα που νοσούν αλλά είναι ασυμπτωματικοί με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση της πάθησης, αλλά και την πρόληψη που αφορά σε άτομα που νοσούν και εμφανίζουν συμπτώματα με στόχο τη μείωση των επιπλοκών της νόσου.

Στη φιλοσοφία του Γενικού Συστήματος Υγείας η πρόληψη κατέχει σημαντική θέση. Μέσω του Προσωπικού Ιατρού, που είναι το πρώτο σημείο πρόσβασης στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας που καλύπτονται από το ΓεΣΥ, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας θέτει ως βασική αρχή τον ρόλο του ΠΙ όπως υποστηρίζει και συμβουλεύει τους δικαιούχους για την προστασία και τη θωράκιση της υγείας τους. Οι Προσωπικοί Ιατροί, μεταξύ άλλων, έχουν καθήκον να προτείνουν τρόπους για να αποθαρρύνουν συνήθειες που μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία του δικαιούχου, όπως είναι το κάπνισμα, η υπερβολική κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών, το υπερβολικό βάρος, η έλλειψη ή η κακή ποιότητα ύπνου και άλλα. Επιπρόσθετα, οι Προσωπικοί Ιατροί έχουν την ευθύνη να προωθούν τα πληθυσμιακά ανιχνευτικά προγράμματα του Υπουργείου Υγείας που αφορούν στην δημόσια υγεία και εμπίπτουν στην πρόληψη πρώτου επιπέδου.

Η πρόληψη στο ΓεΣΥ

Το Γενικό Σύστημα Υγείας της Κύπρου, μέχρι πρότινος, περιελάμβανε την κάλυψη προληπτικών εξετάσεων για δικαιούχους με κληρονομικό ιστορικό νοσηρότητας, για νοσούντες ασυμπτωματικούς αλλά και για νοσούντες συμπτωματικούς οι οποίοι είχαν δικαίωμα να προβαίνουν στις απαραίτητες εξετάσεις, ώστε να ελέγχουν την πρόοδο

της υγείας τους ή της νόσου από την οποία πάσχουν για να μειώσουν ή να προλάβουν μελλοντικές επιπτώσεις.

Η πρόληψη πρώτου επιπέδου-με εξαίρεση το τεστ Παπανικολάου ανά 2 έτη-δεν περιλαμβάνονται στις υπηρεσίες που καλύπτει το Γενικό Σύστημα Υγείας, καθώς αποτελεί θέμα δημόσιας υγείας και ανήκει στις αρμοδιότητες του Υπουργείου Υγείας. Μια πρακτική που εφαρμόζεται σε όλα τα Συστήματα Υγείας στον κόσμο.

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας με σκοπό την ενίσχυση της πρόληψης, σε συνεργασία πάντα με τις αρμόδιες επιστημονικές εταιρείες και τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο, ενέταξε στο ΓεΣΥ αριθμό προληπτικών εξετάσεων πρώτου επιπέδου μέσω συγκεκριμένων κατευθυντήριων οδηγιών που εφάρμοσε, για άτομα υγιή που δεν έχουν κανένα σύμπτωμα.

Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται σημαντικές προληπτικές εξετάσεις όπως ο **Προληπτικός Έλεγχος Σιδηροπενίας/Σιδηροπενικής Αναιμίας στην παιδική ηλικία**, η **Αναπτυξιακή Δυσπλασία Ισχίου**, ο **Προληπτικός Έλεγχος Όρασης στα παιδιά**.

Πρόσφατα, και έπειτα από σχετική μελέτη και διαβούλευση με τις τρεις επιστημονικές εταιρείες που εκπροσωπούν τους Προσωπικούς Ιατρούς του ΓεΣΥ, ο ΟΑΥ προχώρησε και στην ένταξη, υπό προϋποθέσεις, **Εργαστηριακών Εξετάσεων** ρουτίνας για τους ενήλικες δικαιούχους του Συστήματος οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως «ασυμπτωματικοί», όρος που χαρακτηρίζει άτομα υγιή που δεν έχουν διαγνωστεί με κάποια νόσο ούτε παρουσιάζουν οποιοδήποτε σύμπτωμα ή λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή.

Πιο συγκεκριμένα:

Ο Προληπτικός Έλεγχος Όρασης στα παιδιά αποσκοπεί στην έγκαιρη ανίχνευση προβλημάτων που οδηγούν σε απώλεια όρασης η οποία μπορεί να προληφθεί. Τα παιδιά συστήνεται να εξετάζονται κατά τη διάρκεια του ελέγχου ρουτίνας από τους Παιδίατρος, όσον αφορά στην όραση, σε ηλικία από 0 μέχρι 6 μηνών ανά 2 μήνες, από 6 μηνών μέχρι 2 ετών ανά 6 μήνες και από 6 μέχρι 18 ετών ανά τριετία. Το είδος του ελέγχου από τον Παιδίατρο διαμορφώνεται ανάλογα με την ηλικία του παιδιού. Σε παρουσία παθολογικού ευρήματος, κατά την εκτίμηση από τον Παιδίατρο, το παιδί πρέπει να παραπέμπεται σε Οφθαλμίατρο. Στην ηλικία των 3-5 ετών συστήνεται ο καθολικός ανιχνευτικός έλεγχος από Οφθαλμίατρο.

Η εξέταση για **Αναπτυξιακή Δυσπλασία Ισχίου** διενεργείται από τον Παιδίατρο κατά τη γέννηση, ώστε να διαπιστωθεί η κλινική του κατάσταση. Σε περίπτωση που το αποτέλεσμα της εξέτασης είναι θετικό, δηλαδή εμπίπτει σε κάποια από τις προκαθορισμένες παραμέτρους τότε συνιστάται παραπομπή σε Ορθοπεδικό.

Διενέργεια περαιτέρω εξετάσεων προβλέπεται επίσης και σε περίπτωση φυσιολογικής κλινικής εικόνας σε βρέφος, το οποίο όμως εμπίπτει στις ομάδες υψηλού κινδύνου.

Η σιδηροπενία αποτελεί την πιο συχνή αιτία αναιμίας στη βρεφική και παιδική ηλικία. Γι' αυτό το λόγο ο Οργανισμός προχώρησε στην ένταξη του προληπτικού ελέγχου **Σιδηροπενίας/Σιδηροπενικής Αναιμίας στην παιδική ηλικία**. Βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών προτείνεται ο επιλεκτικός έλεγχος σιδηροπενίας σε ομάδες υψηλού κινδύνου.

Το **Τεστ Παπανικολάου** για γυναίκες, που δεν έχουν κάποιο σύμπτωμα ή ιστορικό, αποζημιώνεται από το ΓεΣΥ κάθε δύο χρόνια μέχρι την ηλικία των 65 ετών. Στις περιπτώσεις, ωστόσο, που υπάρχει ιστορικό ή προηγούμενο αποτέλεσμα, το οποίο υποδηλώνει ότι το άτομο πρέπει να διενεργεί την εξέταση σε μικρότερο χρονικό διάστημα από ό,τι τα δύο έτη, μπορεί να το πράξει και πάλι εντός του Συστήματος.

Ο **Προγεννητικός έλεγχος** είναι το σύνολο των εξετάσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης, με σκοπό να διαπιστωθούν σοβαρές, κυρίως γενετικές παθήσεις, ή άλλες πιθανές ανωμαλίες στη διάπλαση του εμβρύου. Στο πλαίσιο του ΓεΣΥ καλύπτεται όλος ο απαραίτητος προγεννητικός απεικονιστικός έλεγχος σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα, καθώς και όλες οι απαραίτητες εργαστηριακές εξετάσεις σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα και πάλι σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες που εξέδωσε ο Οργανισμός για το θέμα αυτό.

Η πιο πρόσφατη προσθήκη στο Σύστημα, που έγινε στο πλαίσιο της ενίσχυσης της πρόληψης, είναι οι **Εργαστηριακές Εξετάσεις ρουτίνας** που προσφέρονται στους **υγείς ασυμπτωματικούς δικαιούχους**. Για άτομα 18-44 ετών δίνεται η δυνατότητα διενέργειας εργαστηριακών εξετάσεων για σκοπούς πρόληψης κάθε πέντε χρόνια. Τα άτομα 45-64 ετών κάθε δύο χρόνια, και για άτομα 65 ετών και άνω κάθε χρόνο. Σύμφωνα με τις διεθνείς οδηγίες ο ΟΑΥ συμπεριέλαβε στις εν λόγω εργαστηριακές εξετάσεις και τις εξετάσεις για ανίχνευση καρκίνου του προστάτη στους άνδρες σε όλες τις ηλικιακές ομάδες καθώς και την εξέταση θυρεοειδοτρόπου ορμόνης (TSH) για άνδρες άνω των 60 ετών και για γυναίκες άνω των 50 ετών.

Πρόληψη, ακρογωνιαίος λίθος για κάθε Σύστημα Υγείας

Οι υπηρεσίες πρόληψης που παρέχονται εντός του ΓεΣΥ σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστούν τα πληθυσμιακά/ανιχνευτικά προγράμματα του Υπουργείου Υγείας, όπως η μαστογραφία ή την χορήγηση εμβολίων για παιδιά και ενήλικες.

Ωστόσο, επειδή η πρόληψη αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε Συστήματος Υγείας, το Γενικό Σύστημα Υγείας οφείλει εντός του δικού του πλαισίου όπως προωθεί την πρόληψη σε κάθε περίπτωση.

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας, πάντοτε σε συνεργασία με τους αρμόδιους επιστημονικούς φορείς, επιδιώκει την ενίσχυση της πρόληψης αυξάνοντας στοχευμένα τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους δικαιούχους στη βάση πάντοτε διεθνών πρακτικών.

Η οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης και η καλή επικοινωνία με τον Προσωπικό Ιατρό, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις σωστής καθοδήγησης του δικαιούχου στις υπηρεσίες πρόληψης.

Τέλος, τονίζεται ότι μια εκ των προτεραιοτήτων του Οργανισμού παραμένει η σωστή και ολοκληρωμένη ενημέρωση των δικαιούχων και των παρόχων γύρω από το ζήτημα της πρόληψης, ώστε να αξιοποιούνται πλήρως από τους δικαιούχους οι σχετικές υπηρεσίες που παρέχονται από το ΓεΣΥ.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

2 Αυγούστου 2023